

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Dormitor de Sant Francesch, núm. 5, Imprempta «La Catalana.»

Sumari: Adeusiau... a r... veure, per N. Verdager y Callis.—La Veu de Catalunya, (poesia) per Francesch Ubach y Vinyeta.—Nadal. (Narració popular bretona) per A. Lebrage, per la traducció: F.—En la mort de la inspirada poetisa Na Victòria Peña de Amer, (poesia) per Antonia Gili y Güe.—Moviment Regionalista.—Notes curioses, per Ramon N. Comas.—Dietari del Principat.—BOTLLETÍ SETMANAL.—Feméridess.—San... toral.

ALS NOSTRES LECTORS

Per escriptura pública firmada 'l día quinze del corrent, la propietat d'aquest setmanari fou traspassada á una societat anónima constituïda ab l'objecte principal de publicar, ab lo nom de LA VEU DE CATALUNYA, un diari escrit en catalá, defensor de les aspiracions nacionalistes de Catalunya y continuador de la obra que vuyt anys seguits hem anat realisant.

Per rahó d'aquest contracte posam fi ab lo present número á la publicació d'aquest setmanari y sortirà desde 'l primer día d'any nou lo diari LA VEU DE CATALUNYA.

Conegut lo caracter de la nova publicació, que ben clarament dexám expressat, y tenint, además, en compte que en la societat que n'es mestressa hi figuren los elements matexos qui donaren existencia y han mantingut la vida de LA VEU DE CATALUNYA, setmanari, hem d'expressar que no mancará al diari qui pren son nom y sos principis, la simpatía y bon aculliment dels qui han honrat ab llur atenció y aprecí la llarga y may interrompuda campanya que hem feta en aquestes planes.

La nostra VEU DE CATALUNYA no mor, sinó que 's transforma, espandintse en una mena d'acció molt més activa, estesa y forta.

Que 'l bon Deu la guíe en l'arriscat camí per ahon generosa y coratjosament se n'entra, y Ell fassi que la noble empresa sia fecunda pera 'ls sants ideals de restauració patriótica que han estat, son y esperám que may dexarán de ser la suprema aspiració de nostres cors de catalans.

Los fundadors-propietaris.

ADEUSIAU... À REVEURE

Ja ho heu vist, bons lectors, LA VEU DE CATALUNYA passa a ser diari; un diari qui ab la benemèrita *Renaixensa* compartirà 'ls sacrificis y la honor de la quotidiana lluyta a favor de les reivindicacions catalanistes.

L' esforç incessant dels allistats en los rengles del catalanisme, la llum de veritat que irradija de nostres doctrines, y, ara mes que tot, los resultats que va trobant Catalunya de sa llarga resignació a ser guiada per direcció forastera, van desvetllant en la consciència del poble català veus que s' hi havien adormides: la veu de les aspiracions naturals d' un poble, la veu dels últims patricis morts en defensa de nostres santes llibertats, la veu d' una patria resurgenta, la veu de la necessitat reclamant salvació pera un país qui en la llibertat ha de trobar vida esplèndida y sense ella corre perill de morir miserablement.

Mes lo nostre poble, en sa massa llarga privació de llibertats, en son ja secular enjuncament a la direcció estranya, s' ha habituat a una pila de coses que s' revolten contra aquests nous impulsos de sa consciència: l' avés de la subjecció s' axeca com una muralla molt groxuda a barrar lo pas a la aspiració deslliuradora, y en l' esperit de la nostra Catalunya hi bat de ple, entre lo sobreposat y lo natural que ressucita, una lluyta que es de vida ó mort...

Lo Catalanisme ha crescut y creix cada dia; lo seu camp d' acció s' axampla, los seus devers se fan més urgents y més graves; es necessari que 'ls seus elements y 'ls seus esforços se multipliquin. A aquesta necessitat obeeix sens duple la transformació de nostre setmanari.

Molts amichs nostres, al saber aquesta transformació ns n' han donat la enhorabona, y nosaltres la hem ben acceptada, perquè d' una banda tenim totes les rahons d' esperar que d' ella ha de venirne gran profit a la Causa, y, d' una altra, sempre representa pera la nostra obra una prosperitat enorgullidora. No creyem pas que ningú dexi de trobar natural que quan, desde 'l dia primer de Janer surti *La Veu de Catalunya* de les prempses en milers d' exemplars a predicar diariament la bona paraula per tota la nostra terra, los qui crearem LA VEU DE CATALUNYA ens quedem una estona embabiecats contemplant l' arbre poderós en que s' ha convertit lo plançó que ab tanta amor cuydarem nosaltres una colla d' anys.

Realment tenim tots los motius d' estar gojosos de la crexensa que va a fer la nostra obra. Lo nostre *Adeusiau* no es pas dels que s' diuen ab racansa, perquè va seguit d' un *A reveure* tot ple d' alegres esperances. Mes no diríam la veritat si amagavam un petit raconet del cor ahon l' *Adeusiau* que donem als nostres lectors ens hi posa un xich de tristesa.

Al passar de LA VEU DE CATALUNYA setmanari a *La Veu de Catalunya* diari, los nostres ardiments de lluytadors de la Causa s' avivan ab frissaments de major activitat y empena; però refent ab una mirada entretinguda lo camí de vuyt anys que hem seguit ab vosaltres, bons amichs de la primera hora, y pensant que avuy per darrera vegada vos parlám desde aquestes planes, ab tot y que confiám retrobarnos en les noves y més vives lluytes en que ara entrám, nos sembla que alguna cosa cruix y s' trenca en nostre cor... ¿Es pot-ser un gemech d' egoisme?... ¡Vah! tant se val! Amich lector, a *reveure*, en les lluytes noves y més vives per los sants ideals que 'ns agermanen.

N. VERDAGUER CALLÍS.

LA VEU DE CATALUNYA

Vox Pópuli.

*Clams d' angosa y dolor nussen retrunya
pel pla, per la ribera y la montanya...
Redresa 'l front serena, Catalunya
y axís li parla a l' abatuda Espanya.*

*—La sort adversa y dels ingrats l' ultratge.
en llágrimes desfán lo cor sensible;
per qui serva l' amor a son llinatge,
l' oblit dels que allelà... té d' esse horrible!*

*D' erros fatals en la cadena presa,
quelcom púrquis tal volta que t' infama:
mes, feblesa es lo plor, y nó feblesa
sinó virior, ton salvament reclama.*

*Deu, que t' creá per esser gran y forta
y dins tes venes vaig de sol fonta.
no ho voldrá pas que pugan veurer morta
la que 'n sos brassos fins dos mons unia.*

*Aparta, donchs, de tu, la llengotera
gentussa que t' enganya adúladora;
la copa llensa ab que ensopirte espera,
espolsa 'l fanch que 'l manto t' descolora.*

*ab que a los ulls amagues
de ta grandesa secular les ruines
y de ton poble decaigut les plagues.*

*Rendil pel cansament, al vinent dia
la tasca cotidiana per fer dexta...
y estragat, embrutit... va fent la via
en que ni del fuet l' esclau se quexa!*

*Ell garrotat; del cortesá l' astucia
ab l' honra y los bens pátris trafiqueja;
de drets y llibertat, en fá un' argúcia;
del despreci dels bons, en diu enveja.*

*Axis s' enfonçà un temps l' altiva Roma,
axis també Bizanci 's deshonrava...*

*Quan la sang se corromp degrada l' home
y tant mes s' ennalteix com llima ó cáva.*

*Al amor del treball la llar prospera;
la unió dels pobles fa la patria forta...*

*Tant-de-bó l' vent qu' entre sos plechs murmura,
logres, Espanya, sernar ta pensa!
¿No veus l' abim? ¿No vols salvar-te? ¿Atura
lo pas... Mon llabí á cap orgull encensa...*

*La Catalunya que 'n lo Bruch lluytava
y á Gerona ab sa sang revermellia
les Quatre Barres que 'n l' escut posava,
que 'l Tanto Monta entrallasat havia.*

*La Catalunya pel treball honrada,
la Catalunya per l' amor potentia,
que cada jorn mira axí 'l sol llevada
y benehir lo pa que la sustenta;*

*Que té de ferro 'l bras, sang rehinosa,
tranquila la consciencia y gens ni mica
torvat el seny, per que la salut gosa
del que sens odis les virtuts practica;*

*Ab veu sincera y la ma al cor posada,
la cura de tants mals t' invoca y prega:
escolta la vritat una vegada!..
la sirena que 't pert lluny teu enjegal..*

*Torna, com fores, generosa y lliure
qu' es lo Cel, nò l' etzar, qui als bons ajuda:
dexta á tos fills cad' un en son dret viure;
merexte de tots eills esser poiguda.*

*Al sech llorer, ans de rebrots sens nombra,
empeltahi la olivera benefactora:
qui pot referse del treball á l' ombra,
quan no axampla la hisenda, la mellora.*

*Del plá, de la ribera y la montanya,
la immunda plaga dels vampirs allunya!..
¿Duptes encara, duptes?.. ¡Pobre Espanya,
si no escoltes la veu de Catalunya!*

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

NADAL

(Narració popular bretona, per A. Le Brage.)

Era á Bethlehem, la xica vila de Judea, á dues lleugues de Jerusalem la Santa. La nit se 'n venia, dolça y clara, ab tot y ser al cor del hivern. Feyen ja una pila d' hores que era acabat lo

mercat; y no obstant los carrers anaven plens de gom á gom, y la gentada anava crexent. Puix l' emperador de Roma, desitjós de saber lo nombre dels seus subdits, havia manat á tots los habitants de la encontrada que 's fessin allistar en lo registre del llur districte. Y tots hi comparexien, reys, prínceps, menestrals, y senzills artesans. L' amo del mes gros hostal de Bethlehem, dret sobre 'l padris de la entrada, y mirant passar les onades de gent, deya á sa muller atrafegada al peu dels fogons:

—Diuen que han desfilat ja per les sales del Registre mes de cinquanta mil persones. Si la afluencia continua, ningú sabrà ahon allotjarse... A nosaltres no crech que 'ns quedi cap cambra desocupada. Hem de mirar de no comprometrems pas ab gent pobre ni de baxa má. Me 'n vaig á fer tancar totes les portes y no obrirém sino als que 'ns sembli que porten la bossa ben plena.

Axís parlá l' hostaler y la seva dona fou de parer que tenia tota la rahó.

En açó la gentada comensava á esbarriarse, anant cada hu ab gran pressa al seu allotjament. Los carrers y 'ls carrerons quedaven buyts l' un darrera l' altre. Aviat no més s' hi vegeren les comares qui solen restarhi fins tart á mormurar en comú. Tot plegat, una d' elles digué á les vehines:

—Quí es aquella, allá baix, qui ve carrer amunt tant penosament y ab un pas que sembla que vagi á caure?... Se veu que encare es ben jove, y ab tot no tardará á ser mare... Si 'ls ulls no m' enganyen la túnica que porta es roja, y blau lo seu mantell. La seva cara es mes aviat lo d' una noya abans de prometres que la d' una dona passades les esposalles, tan delicada es y fina, y agradosa de mirar.

—Certament, afegí un altra comara, una no gosaria dir si lo home qui va al costat d' ella es son pare ó son marit; té la barba grisa y un posat tot venerable. Ab quina sollicitut la cuyda y la sosté!... Y açó que ell també vá ben carregat, lo pobret. Mireu, porta en la esquena unes alforges plenes d' eynes del seu ofici. Deu ser de segur algun artesá, y que no deu tenir sino el trevall dels seus dits pera pagar les despeses del viatge.

Aquell qui s' anava acostant d' aquesta manera era Joseph lo fuster, y la dona qui anava ab ell era Maria, de la raça de David. Y si estava tant lassa, tant esgroguehida, tant decayguda, era perquè portava en ses entranyes un fruyt que cap altre mare ha portat, un infant qui era un Deu. Açó, les comares ho ignoraven, y ab elles, lo mon enter, puix los temps no eren vinguts encare.

Joseph, passant aprop d'elles, les hi demanà ahon podria trobar allotjament. L'hi ensenyaren l'hostal gran desde l'canitó del carrer y Maria, molt dolçament, les hi donà les gracies... Y Joseph, trucant á la porta del hostal ab lo seu bastó de vianant, va sentir l'hostaler qui deya á una de les criades.

—Trucan. Ves á veure qui es, més recordat que no més hi ha lloch pera 'ls qui portin á la butxaca un bon grapat de or ó plata...

—Ay! respongué Joseph á la criada, jo no tinch ni or ni plata pera donar al teu amo... Mes digali en quin estat se troba la meva esposa, y potser s'en compadirá...

—Aquesta es la vintena porta á la que truquem: ningú 'ns ha volgut acullir. No es pas que demaném gran cosa: un grapat de palla ó de fullaraca y un sostre que 'ns guardi de la frescor dolenta de la nit...

—No, no, cridá desde dintre l'hostaler, tiréu enllá. Aquí no hostatjam pas als vagabonts!

Pero aquest home tenia un fill estudiant que feya la carrera del sacerdocí y qui tenia la ánim piadosa. Aquest no pogué veuren la figura honrada de Joseph y 'ls ulls suplicants de Maria sense sentirsen tot commogut. Y digué á son pare severament:

—La vostra ambició vos ferá perdre. No es ja per culpa d'ella que la meva germana Berta, la gran de les vostres filles, vingué al mon sense brassos, com una criatura maleficiada? Creyeume, no vos esposeu á desgracies més grosses, treyent á fora á exos pobrets qui vos imploren. Doneulos allotjament, no sia més que en la cort del ase. Al menys no 's morirán ni de llanguiment ni de fret.

L'hostaler digué á la criada ab un tó enquirerat:

—Vaja donchs, fasses la voluntat del meu fill estudiant; agafa la llanterna y acompanya aquets demanayres impertinents á l'estable.

La criada feu lo que li era ordenat, y acabat s'en entorná dexant á Joseph y Maria en la obscuritat de la cort. Més al mateix moment isqué dels vestits de la Vergé una llum dolsa com lo vapor que s'exhala dels prats á la claror de la lluna. Y Joseph vegé que no estaven sols, que també hi havia allá un bou y un ase, que ni solament eren lligats. Y digué á sa esposa:

—No tingau por, Maria. Aquestes besties no vos farán cap mal. Están cansades, com nosaltres, puix han treballat molt.

Se recolzaren tots dos sobre 'l jas de palla fresca. Y Joseph no tardá á dormir-se, y Maria, havent també tancat los ulls, tingué aquest somni:

Lo fill qui havia de naxer de ses entrenyes s'

estava dret als seus peus y li demanava: «Mareta meva, digueume, dormiu de debó ó no més esteu entregada al repós?» Y ella responia: «Jo no se si dormo ó si reposo, més somno un somni que 's refereix á vos.» «Y quin e aquest somni que somnieu?» «Fill meu estimat, uns homens qui porten fanals se dirigexen cap á vos, y vos agafen. Heus aquí que vos arrossegan per los senders tristos de una montanya fins al riu. Sobre una creu sou clavat y ab unes dexuplines ab ploms, sou flagellat. La sang corra per vostra cara divina, barrejada ab los escupits del poble baix; la vostra ánim s'escapa en un gran crit. Aquest es mon somni.» Quan ella acabava aquests mots, se desvetllá y, haventse passat la mà pel front, la trobá tota molla de suor. Per la lluherna del sostre, al demunt de son cap, vegé que 'ls astres eren alts en lo cel. Son fruyt se commovia dins ses entranyes. Entristida encare del somni que acabava de tenir, digué á Joseph:

—Dexonda tos membres afadigats. Axecat, perque 'ls temps son pròxims. Lo Deu que porto en mon sí demana conexer les amargors de la vida.

No havia pas acabat de parlar que Jesus naxia. Com un raig de sol travessa un cristall sense romprel, axis nasqué Jesus sense atényes la virginitat de sa mare. Ab un grapat de palla arreplegada en l'estable dels animals, Joseph arreglá un llit per l'infant.

Maria li digué, ab una veu feble:

—Tota sola no sabria enbolcallarlo. Corre donchs al hostal. Demana á una de les noyes de la casa que vinga á ajudarme y Joseph hi aná, trucá corrents á la porta suplicant al hostaler en nom del Etern:

—La meva esposa acaba d'infantar per primera vegada. Es jove y mancada d'experiencia. Per amor de Deu, permeteu que una de vostres filles, ó sino una criada, la ajudi pera enbolcallar l'infant.

L'hostaler dormia en son lit de prop de la llar.

—Verdaderament, se posá á cridar; aquets captayres, quan se té la debilitat de donarlos aculliment, vos donen més mal temps que les persones de bon estament!... Aneu á una altra banda, l'home! Les meves noyes son al llit y les meves criades tenen altres quefers que 'ls de cuydar als infants acabats de nexer.

Joseph, sense descoratjarse, reprengué:

—Jo he vist per la finestra, tot passant, una joveneta arropida á la vora del foch qui no semblava tenir altre feyna que escalfarse...

—Ja ho sents, Berta, digué l'hostaler; aquest home se figura que pots fer á la seva dona algun

servey. Segueixlo donchs, pera que vegi la seva equivocació y acabi pera dexarnos tranquils.

Sense dir cap paraula, Berta s'axecá del peu de la llar y seguí á Joseph fins á la cort. Y, al serhi, digué tristament:

—Mireu, no podeu pas esperar de mi cap ajuda.

Y feu mourer les mànegues penjats, perquè, en compte de bressos y de mans, no tenia sino dos bocins de braç.

—Lo teu estat fa compassió, li digué Maria, mes no haurás pás vingut en va.

Y, fentla seure á prop d'ella, demunt la palla, posá l'infant sobre sos genolls.

Y en l'acte mateix tingué brassos y mans, pera embolcallar á Jesús qui li somreya. Tal fou lo primer miracle del Salvodor. Per la sola virtut del seu somriure una noya maleficiada fou gorida. Berta, ab lo cor plé d'alegría entoná una cansó de bressol dolçíssima, la cansó bressoladora de Nadal:

*No hi hauria llum, ni foch,—en lo estable
ahon nasqué l' infant Deu—en lo estable ahon
Jesús nasqué—sobre un jas de palla verda,—Ell,
lo redemptor, lo Mesias!—No hi havia ni llum
ni foch;—lo vent bufava sostre á través;—més,
en la nit, mil ciris de cera—brillaven mes clars
que la lluna;—y eren los angels los qui feyan
lo vent—batent lo cel ab les llurs ales.*

Axís cantá Berta. Que les mares se recorden bé d'aquest cant. Ell va bressolar al Crist. No, no hi ha pas de major virtut, no més de sentir-lo, los infants malalts s'adormen tranquils, se desvetllen gorits... Quan Jesús hagué clós los ulls, Maria digué á Berta:

—Tú has vetllat aprop meu en aquesta nit terrenal, tú gaudirás al men costat la llum del día sense fé. Santa en lo paradís tú serás. Y vull que la teva festa se celebri entre 'ls homens abans que la meva. Les dones en lo deslliurament t'invocarán en lo dolor y t'beneficarán en la alegría. Tú donarás forsa y salut als infants de mameja, á les dides una llet may estroncada. Aquesta promesa que t'faig, sias segura que mon Fill la complirà.

Y mentres tant, al través del cel estrellat, dins la nit de Desembre més clara que un vespre de Juny á posta de sol, los angels passaren, en legions innombrables, y s' remolinaven com volades d' aucells blancs. Llurs grosses ales silencioses dibuxaren per aquí y per allà esteles de color de plata. Cantaren: «Gloria, gloria, dins les profunditats del firmament, al criador del sol y de la lluna y de tot lo que existeix demunt la terra.»

A la llur veu tot lo mon se commogué. Una processó inmensa se posá en camí cap á Bethlem. Los homens vingueren, los animals seguiren, y 'ls arbres, diuen, inclinant llurs cimerals en la direcció de la santa establia, ploraren d' estar aferrats á la terra. Los pastors de les montanyes arrivaren los primers. Una estrella, desde alla dalt, los havia fet senyal y, fins al terme del viatge, caminà devant seu. Pescadors, mar endins, sentiren vibrar en les onades músiques maravellores; llurs barques, trencant les amarras, bogaren per elles matexes cap á la riva, com pera ferlos anar á la adoració del Mecias. Després dels pastors y dels mariners, vingué 'l tom dels pagesos, dels artesans, y en fi, dels reys. En los manes matexos dels passats, enfugits dins los llims, pogué ser contemplada la cara radiant de Jesús.

Per la traducció: F.

EN LA MORT DE LA INSPIRADA POETISA

NA VICTORIA PENYA DE AMER

*Des que va comensar la primavera
fins al entrar l'hivern,
sempre ha cantat, ab melodia vera,
les glories del Etern.*

*Lo cant darrer que oía de sa lira
lo tinch grabat al cor,
y sempre, al recordarlo jcom m'admira,
sa mística dolçor!*

*A Deu, de bat á bat son cor obria
del Tabernacle al peu,
y ab santa humilitat hi descobria
sols carts per tot arreu.*

*Perdudes creya les sements precioses
que 'l Cel hi va sembrar,
jquan semblava tot ell un prat de roses
á punt d' esparpellar!*

*¿Com podia ser morta la brancada
d'aquell verger d'amors,
si á Catalunya tota han embaumada
ses oloroses flors?*

*Prou l'Hortelá diví que ella cridava
perque vingués corrent
la seva hermosa vinya contemplava
ab rostre somrient.*

*Avuy hi ha devallat: no per podarla
com ella humil pregá,
sino, ja enamorat, per trasplantarla
hont sempre florirá.*

ANTONIA GILI Y GÜELL.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—A la sessió inaugural del curs de 1898-99 del Ateneu Barcelonés, celebrada lo dia 16 del mes que som, hi assistiren representants del Ajuntament y de la Diputació y de gran nombre de corporacions científiques, literaries y econòmiques de nostra ciutat, además d'un auditori nombrosíssim que no cabia en la espayosa sala d'actes d'aquell important centre.

Després d'oberta la sessió y llegida una ben escrita memoria del secretari En Joseph Rogent y Pedrosa, l'actual president, En Lluís Domènech y Montaner, donà lectura d'un notable discurs inaugural, en lo que demostrà com Catalunya tenint com te elements de vida propia, aquestos no poden desenrotllarse lliurement, per estar nostra terra cohibida, per lo especial modo d'esser de la administració espanyola. Ab datos històrichs, que demostran la gran erudició del Sr. Domènech, probà que 'ls desacerts de la esmentada administració no son exclusius dels presents temps, sinó que en totes èpoques s'ha distingit per los matexos desacerts que en la actualitat. Després de probar la necessitat de deslligar la terra catalana de la política que ha informat sempre á la administració espanyola, exposà en forma reasumida 'ls medis que haurían de plantejarse pera la reorganissació de Catalunya.

Tots los treballs llegits estavan redactats en català y tots merexeren repetits aplaudiments del auditori.

—Lo Calendari de paret pera 1899 que com de costum ha publicat la impremta LA CATALANA, presenta enguany la novetat d'haver substituït lo cromó que li servia de coberta per un elegant escut de nostra Patria. Apesar d'haverne fet una tirada major que 'ls anys anteriors, sabem que s'està agotant, lo que prova que 'l mal gust entre 'ls catalans va perdentse.

—Lo passat dilluns l'antich Gremi de Mestres Velers de Seda d'aquesta ciutat, celebrà una solemne vetllada necrològica en honor del qui fou gelós defensor de la industria sedera, lo malaguanyat patrici D. Ramon Torelló y Borrás, llegint un discurs encomiastich dels mèrits que 'n avaloraren aquella personalitat lo president de la corporació D. Joseph Fiter é Inglés, ab lo qual està dit, que es una obra literaria notable.

Y es tant mes digne d'esser consignada aquesta vetllada, en quant es una manifestació del revifament del esperit gremial dels nostres passats, puix lo tal Gremi no havia obert les portes de son Colegi al públich desde l'any 1828; per lo que no podem menys que donar un aplauso á la Junta á quina sollicitut se deu que s'haja honrat ostentament la memoria d'un dels mes il·lustres socis de la corporació.

—Nostre estimat amic En Manel Folguera y Durán ha rebut del eminent Mistral la següent carta remerciant l'envío del notable discurs pronunciat en la inauguració del curs del Centre Català de Sabadell. Diu aixís lo gran poeta de Provença:

«He llegit ab gran atenció 'l Discurs presidencial que havéu pronunciat en lo Centre Català de Sabadell y vos ne felicito de tot cor per lo justes y estudiades que son totes ses conclusions.

Quan lo mon llati, malmés y esgalabrat per tota mena de vanes teories y d'idees utòpiques, torni, desilusionat ja, á les veritats de la seva historia y de la eternal naturalesa, bategará altre comp en ell la vida y ab son esclat vencerá.

No defalliu, donchs, los que sentiu l'amor de pàtria. Vostre de cor, *Frederich Mistral*»

—S'ha constituït á Bordils una Agrupació Catalanista,

de la que forman part los principals elements de la població.

La Junta directiva està composta dels senyors següents: President, Ignasi Prim de Batlle, advocat; Secretari, Jacinto Codina y Grassot, metge; Tresorer, Joan Faur, secretari municipal; Vocals, Esteve Pujol, metge, Esteve Coll, propietari; Salvador Tallada, propietari; Miguel Pallet, pagés; Joseph Sastre, propietari; Joseph Castany, comerciant y Manel Quintana, agutzil.

—La Junta Directiva de la Agrupació Catalanista del Gremi de Manyans y Mestres Manyans de Barcelona està constituïda en la següent forma: President, Cristófol Rosell; Vice-president, Antón Raventós; Tresorer, Ramón Canalda; Vocals, Jacinto Torres y Raventós, Isidro Abril, Joaquim Puntí, Joseph Aymerich; Secretari, Joaquim Tomasino; y Vice-secretari, Enrich Anglés.

—S'ha publicat lo «Calendari Català per 1899» editat per la llibreria L'Arxiu. Conté un completíssim al·lòcat català, revistes del moviment literari, artístich, musical y catalanista del any, necrologia y un gran nombre de treballs inédits deguts á la ploma dels millors escriptors y prosadors de Catalunya.

—En Lluís Marián Vidal ha compensat á donar un Curs de Fotogrametria, en lo Centre Excursionista de Catalunya.

Notes curioses.

L'Estada dels barcelonins en 1820.—Devant per devant del convent dels Caputxins, venia lo Colegi de Sant Angel, maritre, que la religió del Carme calçat havia establert en 1593, y quin edifici subsisteix encare ab son claustre no molt gran servint de quartel pera la Guardia civil, la qual utilisa pera habitacions part del claustre susdit y les celdes. En la època á que nos referim havia mimvat la estensió de terreno que anava ab aquella finca, puix los carmelites cediren lo terreno convenient pera obrir lo carrer Nou en testimoni de lo qual en la casa de la cantonada de la dreta de dit carrer encara s'hi veu en lo primer pis, una capelleta que 'n estotja una imatge de la Mare de Deu del Carme. Axis y tot, aquella propietat anava á parar fins á lo que ara es carrer de l'Unió, mes enllà d'hon se troba lo carrer de les Arrepentides que tenia se entrada per lo carrer de Sant Pau y acabava en les hortes ó jardins anexos al tal Colegi. Lo dels Mercenaris ocupava lo que es café y fonda d'Orient en quin claustre molts hi prenen are café. No existia com havem insinuat, lo carrer de Fernando y tampoch lo de l'Unió, y en aquest trós de Rambla que s'anomenava dels Caputxins y ara se anomena del Centre poques eren les cases que hi havia á un y altre costat. Lo solar ahont hi veyem axeca lo teatre Liceu l'ocupava l'iglesia y convent dels Trinitaris descalços, fundats en 1633 per lo V. P. Fra Onofre de Sant Tomás, ostentant una pretenciosa fatxada barroca quin mal gust s'aparellava ab la dels Caputxins, ab la de Sant Joseph y Betlem. En lo pla de la Boqueria, s'obrien com ara les vies del carrer de la Boqueria ahont la població es ben compacte com en la de la Riera del Pi per hon s'hi troba aposentada desde llarga fetxa la familia Sans en una casa ben poch pretenciosa si judiquem per son exterior, quins jardins s'estenen per darrera les cases del carrer d'En Roca y van á parar fins darrera les cases de la Rambla de Sant Joseph. La rectoria del Pi ab son jardí desde hon arrenca de sóca y arrel la gran mole de pedra del campanar mes gran y mes alt de Barcelona, mes alt, segons se diu, que l'Micalet de Valencia, que 'ls fills d'aquella ciutat consideran com la torra mes alta d'Espanya, obra gegantina per sa perfecta construcció y proporcionada disposició, de la qual ben

poch cás ne fem los barcelonins per no havernos fixat en sa importància, y que serveix quan altre no, pera desmentir als qui suposan que l'iglesia del Pi que per la época de la construcció de la tal torra comença a anomenarse de Santa Maria dels Reys, no data dels temps de sa consagració per lo bisbe de Terranova en 1453, sino de molt avans, puix que no es crehible que 'ls devots feligresos d'ella axequessen primer lo campanar que 'l temple, en quant veyem que l' infant Marti avans d'esser rey de Sicilia contribueix de nom ab alguna cantitat a la construcció de la tal obra. Si nos arribem fins a fernes cárrech de l' importància de grandor de la tal iglesia del Pi, trovarem a son costat lo fossar de la parroquia ocupant la actual plassa del Beat Oriol dextant sols pás a son voltant pera los que van y venen, amen de la que divideix aquell lloch que la mort ha fet respectable y ia Religió ha santificat, pera donar un camí recte desde la porta del Ave-Maria al carrer del meteix nom per hon se pot éntar al carrer dels Banys nous per lo costat de la casa senyorial que casi ocupa l' oposat al de la iglesia, que fá bona companyia ab les que 'n ocupan bona part d' una y altre banda del carrer del Pi y d' En Perot lo lladre, les de l' esquerra y de la dreta alguna que te sa entrada en la plaça de la Cucurulla y altres que estenen sos jardins fins darrera l' hospital de Sant Sever, establert pera los capellans en l' any 1412.

Torném enrera, cap a la Rambla, y com a cases de poch vehinat podém assenyalar la casa de la Passioeria de la parroquia y la casa de la Sanch, construcció del 1600 y tants, en quina llinda de porta hi ha assenyada una fetxa de fundació de la Confraria en la que si s' hi fixessen los individus que la forman, es molt possible que trovesen que fan lo ridícul suposant que aquell frare a qui s' ha anomenat l' *Angel del Apocalipsis*, no fou lo fundador de la tal institució y dexarfen per lo tant de col·locar sa imatge, fent pendant ab la del Beato Oriol, en les funcions principals que celebra en la vehina capella del Sagrament, antiga sala capitular de la comunitat de preveres del Pi. Y al ésser a la cantonada de la Rambla de Sant Joseph, prescindim de endinzarnos pel carrer de Sant Pau, hon hi trovarem bon nombre de cases de un y dos pisos, ab una de baxos solament; desde lo carrer de la volta de Sant Agustí fins ben aprop del carrer d' en Robador, unes parets rónegues que tancan les hortes del grandió convent de Sant Agustí; la casa galera de les dones, l' abandonat edifici del antic collegi dels Jesuïtes situat en la cantonada del carrer de la Cadena y que en son dia vindran a ocupar les monjes penedides, quan les tregue del siti que ocupan desde 'l 1699, l' obertura del carrer del Hospital, pera assenyalar lo perímetre que ocupa la casa de les Beates de Sant Agustí fundada per Sor Maria Agustina Almera en 1678, l' iglesia y convent de Sant Agustí que s' estent fins al carrer de Mendizabal per darrera les cases que venen al costat de la part del edifici destinada a biblioteca y que es lo que mes endavant fou teatre del Odeon, quin reduhit local diu molt poch en favor de la importància de la llibreria d' aquells freres agustins que s' establiren allí després de venir del Passeig de Sant Joan en 1727, tenint un convent tan grandió, que com anavem indicant s' estenia fins a ocupar gran part del carrer actual de Mendizabal, no retraurém l' Hospital de Santa Creu, ab sa casa de la Convalecencia extenentse fins al carrer del Carme; tampoch nos fixarem en lo convent de les carmelites calçades establertes en 1645 davant de la Riera Baxa y ocupant un solar que desde lo carrer del Hospital y Cadena va a parar al de Sant Rafel. Lo meteix que per los barris de Sant Pau trovarem en aquest y en lo del Padró y del Carme, cases baxes y no gayre acondicionades. L' Hospital de Sant Llatzer que ocupa l' illa que forma ab la plaça del Padró, lo carrer del

Carme, carrer del Hort de Sant Llatzer y Hospital, quin establiment data en aquell siti desde 'l 1584, lo meteix que el convent de les Gerónimes fundat per Brígida Ferré en 1418, ocupant un solar que per darrera les cases de la plaça del Padró s' estent fins a la Riera Alta, y per l' altre costat va a parar fins darrera les cases poch fondes del carrer de la Cendra; tampoch nos farem carrech del solar que ocupa lo antic hospital dels Antonians quin origen se remonta al 1157 y fou cedit en 1815 als sacerdots de l' Escolapia, junt ab l' edifici del Hospital que 'n ostenta encare l' antic escut de l' antiga Diputació de Catalunya. Girant la cantonada de la Riera del Pi al costat de la casa d' En Pau Lladre, al costat de les quals venen una série de cases molt baxes intermitges d' una d' alta, les quals son dexades aposta a tant poca altura perquè desde la Rambla puga ésser vist lo campanar del Pi; tot seguint per entremig dels arbres podém fernes cárrech del convent de Sant Joseph que 'n ocupa tot lo perímetre del actual mercat fins anar a parar al carrer de Jerusalem, hon hi trovém també lo convent de monjes francescans de Santa Maria de Jerusalem fundat en 1494, axó es, 92 anys avans que 'l dels freres Carmelites descalços, y que en sa part trasera va a parar al carrer de Cervelló y te vistes a la plaça de Sant Agustí per demunt de la capella del Angel de la Guarda que hi ha davant per davant de l' iglesia de aquest Sant Dretor. La casa de la Virreyna nos sorpren ab sa magnificencia avans d' arribar a l' iglesia de Betlem cantonada del carrer del Carme, en quina via s' hi trova lo convent del Carme establert en 1291 y que ocupa un solar que desde la cantonada del carrer dels Angels baxa fins darrera les cases d' en Xuclá, tenint per vehins a les recloses a la casa del Retiro de dit carrer, fundada en 1740; al altra cantonada del carrer dels Angels hi ha lo convent de les Mínimes, fundació del 1623, quin solar s' extent fins al carrer del Peu de la Creu; y mes amunt del meteix carrer del Carme a la cantonada del carrer de la Riera Alta, tenint per vehina en aquesta via la fàbrica de cal l' Erasme, sens dupte la primera entre les establertes en lo primer Arrabal de la ciutat, s' hi axeca lo primer convent de caputxines d' Espanya desde 'l 1599, ocupant un solar que limitan los carrers del Carme y Riera Alta, lo del Peu de la Creu y lo actual de Ponent. Lo collegi de Betlem despossehit de sos fundadors los PP. Jesuïtes desde l' expulsió de la Companyia, que 's extent per la part de la Rambla fins passat lo antic collegi de Cordellés, la casa de l' actual Academia de Ciències y per l' altre costat fins a mes de dos tersos del carrer d' en Xuclá y que fou establert en 1540, te per vehina la casa Moya ab sos jardins v lo collegi de Sant Bonaventura que ve a continuació, establert per los francescans en 1634, que 's exten fins arribar a la torre de la cantonada del carrer de la Canuda y ses hortes van a parar fins a les cases del carrer d' en Bot. Arribant al extrem de la Rambla dels Estudis, desde l' embocadura del carrer del Bonsuccés, podém veurer la fatxada del convent de Servites començat en 1626 en aquell siti entre los carrers de les Sitjes y lo de les Ramelleres, hon hi ha la Casa de Maternitat y Expositos que confina interiorment ab la Casa de Misericordia, que te per vehí lo convent de Francescans de Santa Isabel que desde la plaça del Bonsuccés fins ahon s' estreny lo carrer de les Elisabets, ab que es anomenada dita casa religiosa, interiorment llinda ab lo convent del Carme y la Casa del Retiro, com lo de la Misericordia, a costat de quina entrada hi ha la casa collegi dels freres agustins posada baix l' advocació de Sant Guillem en 1586, ab la antiga casa dels Infants Orfens que te sa capella en la cantonada per hon s' entra en la plaça dels Angels, quin convent estent son territori fins a lo que are es carrer de Ponent; tirant plaça dels Angels amunt hi ha la Casa de Ca-

ritat, antich seminari del bisbat traslladat a la Rambla dels Estudis en lo segle passat, y més antich encara convent de monjes cartoixes que'l bisbe Dimas Lovis, se va veurer obligat a suprimir.

Per lo carrer de Valldonzella trobarem lo convent de monjes bernardes d'aquest titol que casi per derrera les cases del últim dels citats carrers y per dins los límits de la muralla te per vehí la casa del Seminari, avuy Hospital Militar, establerta en 1704, desde hon baxant per lo carrer dels Tallers, hon encare hi ha l' antich Sitjar, atravesant la Rambla veyam lo convent de santa Teresa establert en 1588 y emprentem la ruta per lo carrer de santa Agna, trobém la antiga colegiata de dita Santa quin origen se remonta al 1141; al sortir a la plaça del meteix nom, veyém lo convent de Mont-Sió, de monjes dominiques y mes anteriorment de frares del Sach; la casa dels clergues regulars de Sant Cayetá fundada en 1666, entre los carrers del Governador y Capellans. Pel carrer Condal trovem lo convent de Comendadors de sant Jaume, que desde la plaça de Junqueres a la que aquell ha donat son nom ve a parar a la muralla; seguim nostra excursió per les voltes de Junqueres y muntant per lo carrer Alt de Sant Pere, nos totem ab lo convent de sant Francisco de Paula fundat en 1574, ocupant un solar que limitán lo carrer del costat y lo passadís del Hort d' En Fabá, y pel darrera la muralla; al extrem del carrer trobem l' antich monestir de les Puelles de Sant Pere, voltat de hortes ab fossar de la parroquia jurisdiccional de l' Abadesa; devallem per lo carrer mes Baix, hon entre cases de trevalladors menestrals y senyorials, veurem destacar la casa dels PP. Agonitzants establerta en 1662; la capella de Marcús mes antiga encare pero reedificada al començar la centuria actual; passant per lo carrer de les Frexures, podem fernos carrech de la grandiositat del convent de santa Caterina, essablert en 1210; y voltat de cases baixes algunes de les quals tenen molta semblança ab lés que's venen en la fira de santa Llucia, y de quins tipos encare ne quedan exemplars amagats; pel carrer de Giralt Pellicer anem al carrer de Carders trovantnos devant la románica capella de Marcus, y en direcció al Rech trobem la parroquia de sant Cugat que obstrueix bona part de la línea actual del carrer, ab son fossar al costat; per la plassa de sant Agustí vell trobem lo quartel de Artilleria de Montanya que fa esquena al carrer d' En Tantarantana que ab tot y ses cases ròniques no dexa de esser una via important entre aquell embroll de carrerons y carrerons que constitueixen aquesta part de Barcelona, y per la Boria entrem a la plaça del Angel, reduhida casi a una meytat ab ses cases aporxades, ab ses arcades en lo que arées comensament del carrer de Jaume Primer, ostentant l'estatua equestre de sant Juliá puig la finca es dels Julians, y en lo de la part devallada de la Pressó manifestantse les de santa Eulària y del Angel, per aquest cantó muntem fins a la plaça de sant Jaume per entre mitg del vell edifici que serveix de presó y de hon surten pera anar al suplici los condemnats a esser passats Boria avall; y arrivant a la plaça de sant Jaume, veyem l' iglesia de aquest nom devant per devant de la casa de la Diputació; pel costat de la iglesia anant cap al Regomir nos totem ab la casa Consistorial y la dels comuns dipòsits y pel carrer de Hércules anem a la plaça de sant Just ocupada per lo fossar de la parroquia, desde hont passant per la Palma de Sant Just hi ha la capella de l' Esperança anexa al Monte Pio, y per los quatre cantons de Bellafila baxem al carrer de Avinyó pera fernos carrech de l' extensió del convent de la Trinitat entre los carrers de Raurich, Avinyó y de la Lleona; y muntant per la baixada de santa Eulària, nos trovem ab la plaça de sant Felip Neri, quina casa establerta en 1673 vá a parar fins al carrer de la Palla; y seguint per lo passadís que hi ha entre lo pa-

lau del bisbe y lo fossar de la Seu nos trobem a les parets de la capella de santa Llucia, pera fernos carrech d' aquest tros de la ciutat ocupat no sols per la catedral, sino per la casa del ardiaca, la de l' antiga Pia almoyna, les de la Inquisició, lo convent de Sta. Clara, la capella de santa Agatha, les cases dels canonges al derrera de la santa esglesia, carrer de la Pietat, Paradís y del Bisbe, desde hon acabem nostra excursió pera anar per les escales de la seu cap al carrer del Infern y Riera de sant Joan, hon podem veure los límits que'n ocupan la esglesia y hospital de santa Martha, lo convent de sant Joan que té per vehines les Beates de sant Domingo, y per fi lo convent de les monjes Magdalenes devant per devant de la casa procurá del monestir de Santes Creus.

Y aquí donem per termenada nostra rápida excursió que ben bé demostra que Barcelona era vuytanta anys enrera una ciutat monástica en tota l' extensió de la paraula. Les consideracions que les fassa cada lector de per sí.

RAMÓN N. COMAS.

DIETARI DEL PRINCIPAT

A tots nostres abonats y col·laboradors donám les bones festes, desitjantlos salut y alegría pera celebrar lo Naxement de nostre Redemptor.

Día 17.

Procedent de Cuba, arriba a nostre port lo vapor *Reina Maria Cristina* ab 975 soldats repatriats.

—En lo Foment del Treball Nacional d'aquesta ciutat te lloch una sessió necrológica en honor del inoblidable economista Ramón T'relló, La biografia fou llegida per En Andreu de Sard.

Día 19.

Lo Col·legi del Art Major de la Seda de Barcelona celebra una sessió necrológica dedicada al distingit industrial Ramón Torelló y Borrás. La necrologia llegida es original d' En Joseph Fiter é Inglés.

AVÍS D' ADMINISTRACIÓ

Essent lo present lo darrer número d' aquest setmanari que, per voluntat de sos fundadors, dexa de publicar-se, aquesta administració compleix lo deber d' avisarho a tots los qui tenen credits a liquidar ab la matexa pregantlos se servexin presentar-se a ferlos efectius com mes abiat mellor; al propi temps que prega als senyors subscriptors y corresponsals que están en descobert ab nosaltres se servexin saldar sos comptes, prevenintlos, que als quins no ho hagin verificat dintre 'l terme de quinze dies a comptar desde avuy, (ja sia enviant sellos de correu ja «libranzas del giro mútu» entenem que's conforman en que 'ls girem lletres carregantlos los gastos.

També avisem als senyors subscriptors que desitgin completar lo folletí **RECORT DE LA ALIANSA FET AL SERENÍSSIM JORDI AUGUST** y que está terminant per son compte la impremta **La Catalana**, que previ l' import de 25 centims se 'ls enviarán los fulls que faltan y la coberta.

L' ADMINISTRADOR

Los lectores de LA VEU DE CATALUNYA no han d' oblidar que encara fa 'l seu fet la censura.

